סד: אף על פי פרק חמישי כתובות

מיחזי כשכר שבת אמר ליה ר' חייא בר יוסף לשמואל מה בין מורד למורדת אמר ליה צא ולמד משוק של זונות מי שוכר את מי דבר אחר זה יצרו מבחוץ וזו יצרה מבפנים: **מתני'** [א]המשרה את אשתו על ידי שליש לא יפחות לה משני קבין חטין או מארבעה קבין שעורין אמר רבי יוסי לא פסק לה שעורין אלא ר' ישמעאל שהיה סמוך לאדום ונותן לה חצי קב קיטנית וחצי לוג שמן וקב גרוגרות או מנה דבילה ואם אין לו פוסק לעומתן פירות ממקום אחר [ב]ונותן לה מטה מפץ ומחצלת ונותן לה כפה לראשה וחגור למתניה ומנעלים ממועד למועד וכלים של חמשים זוז משנה לשנה ואין נותנין לה לא חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות הגשמים אלא נותן לה כלים של חמשים זוז בימות הגשמים והיא מתכסה בבלאותיהן בימות החמה והשחקים שלה [ג]נותן לה מעה כסף לצורכה [ד]ואוכלת עמו מלילי שבת לילי שבת [ה]ואם אין נותן לה מעה כסף לצורכה מעשה ידיה שלה ומה היא עושה לו משקל חמש סלעים שתי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל או משקל עשר סלעים ערב ביהודה שהן עשרים סלעים בגליל [ו]ואם היתה מניקה פוחתין לה ממעשה ידיה ומוסיפין לה על מזונותיה [ז]במה דברים אמורים בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו: **גמ'** מני מתניתין לא רבי יוחנן בן ברוקא ולא ר"ש [ח]דתנן [ט]וכמה שיעורו מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד מזונו לחול ולא לשבת דברי ר"מ רבי יהודה אומר לשבת ולא לחול וזה וזה מתכוונין להקל ר' יוחנן בן ברוקא אומר ככר הלקוח בפונדיון מארבע סאין לסלע ר"ש אומר שתי ידות לככר משלש ככרות לקב [י]חציה לבית המנוגע [יא]וחצי חציה לפסול את הגוייה [יב]וחצי חצי חציה לקבל טומאת אוכלין מני אי רבי יוחנן בן ברוקא תמני הויין ואי ר"ש תמני סרי הויין לעולם ר' יוחנן בן ברוקא וכדאמר רב חסדא צא מהן שליש לחנווני הכא נמי אייתי תילתא שדי עלייהו אכתי תרתי סרי הויין אוכלת עמו לילי שבת הניחא למאן דאמר [יג]אכילה ממש אלא למאן דאמר אכילה תשמיש מאי איכא למימר ועוד תליסר הויין אלא כדאמר רב חסדא צא מהן [יד]מחצה לחנווני ה"נ אתיא פלגא ושדי עלייהו קשיא דרב חסדא אדרב חסדא לא קשיא הא באתרא דיהבי ציבי הא באתרא דלא יהבי ציבי אי הכי שיתסרי הויין כמאן כרבי חידקא דאמר [טו]ארבע סעודות חייב אדם לאכול בשבת אפילו תימא [טז]רבנן דל חדא [יז]לארחי ופרחי השתא דאתית להכי אפילו תימא ר' שמעון לרבנן דל תלת לארחי ופרחי לרבי חידקא דל תרתי לארחי ופרחי: אמר רבי יוסי לא פסק שעורין וכו': אלא באדום הוא דאכלין שעורים בבולי עלמא לא אכלי ה"ק לא פסק שעורים כפלים בחטין אלא רבי ישמעאל שהיה סמוך לאדום מפני ששעורין אדומיות רעות הן: ונותן לה חצי קב קיטנית: ואילו יין לא קתני מסייע ליה לר' אלעזר דאמר ר' אלעזר אין

סעודת עירוב אמרנו ג' סעודות בככר אין כו אלא ב' סעודות ביניוניות ושל עירוב שיעורו להקל ובמלומלמות והיינו דאמרינן אכילת פרס בכל שיעור שהיית סעודה לפי שעיברוהו כחצי הככר: **וחצי חליה לפסול את הגוייה.** האוכל שיעור חצי פרס חולים טמאים נפסל גופו מלאכול בתרומה עד שיטבול והוא ב' ביצים שהכבר של ג' לקב מ' ביצים הוא שהקב כ"ד ביצים ד' לוגין חציה של ככר ד' ביצים חצי חציה ב' ביצים: **חמני סעודות הויין.** קביים חטים דמתני' וארבעה עשרה סעודות היא צריכה לצאת: **ואי ר"ש.** דאמר ט' סעודות לקב: **שמונה עשר הויין.** והיא אינה צריכה אלא י"ד: **גמ' מהן שלש לחנווני.** רבי יוחנן לא שיער בחצי קב אלא בככר הלקוח בפונדיון מן החנווני והוא לקח ארבע סאין חטין בסלע ומשתכר שלש בטורח נמצא בחצי קב שלש סעודות השמיש הוא מוכר בפונדיון שנתן והג' משתכר: **אכפי.** קביים דמתניתין תרתי סרי הויין: ומשנינן **אוכלם עמו לילי שבת.** כדתנן במתני': **הניחא** לקמיה **כו'.** פלוגתא לקמיה דשמעתין: **כאחרא דיהיב ליבי.** מי שמוכר חטים לחנווני לעשות ככרות ולמכור בשוק במקום שהוא נותן לחנווני עליים לאפות אינו משתכר אלא שלש ונמקום שאינו נותן עליים מעכב לעצמו מאלה שממעטן הככרות למכור ביוקר כדי ליצלח העליים: **כמאן כר' חידקא.** בתמיה. נימא כר' חידקא קתם לה מתני' דאמר בכל כתבי הקדש (שבת קיח:) אחרנא סעודות לשבת: **ר"ש.** דלמר תמני סרי הויין ואי כרבנן סגירא ליה לתא דידן בסעודות שבת דל תלת יתירתא לארחי ופרחי: אין

למתניתא ומנעלים לרגליה ממועד למועד וכלים של ג' זוז משנה לשנה ראינו נותן לה לא [ג] שחקים בימות החמה ולא חדשים בימות הגשמים והיא מתכסה בבל אותן בימות החמה והשחקים שלה נותן לה מעה כסף לצרכיה והיא אוכלת עמו מליל שבת לליל שבת ואם אין נותן לה מעה כסף לצרכיה מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו משקל ה"ס שתי ביהודה שהן (ש"ז) [עשר] סלעים בגליל או משקל י' סלעים ערב ביהודה שהן כ' שקלים בגליל. ואם היתה מניקה פוחתין לה ממעשה ידיה ומוסיפים לה על מזונותיה בד"א בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו פי' המשרה אשתו ע"י שליש כגון שהוא עבד ונשכר לאחרים ואוכל עמהן כדרך הפועלים שאוכלים במקום שעושים מלאכתן ואומר לב"ד שיפרנסו את אשתו משכר פעולתו ומשרה הוא לשון ויכיה להם כיה גדולה דמתרגמינן שיראתא לא יפחות מקביין חטין א' קשיא היאך יספיק לה קביים בשבוע והרי העומר היה מאכל כל איש ואיש ליום שנמצא כ"ו שעודות לעומר והעומר הוא מ"ג ביצים וחומש ביצה קרוב ב' קבים שב' קבים הן מ"ח ביצים מצאתי ששאלה זו נשאלה למר רב שלום ז"ל והשיב כל מדות חכמים כך הם כל דבר ודבר יתנו בו שיעור למעלה וכו' עד אף כאן לענין משרה את אשתו דו שיעור קטן למטה כדי קיום נשמה ולא לכל אדם פוסקים כך אלא לעני שכך שנינו בד"א בעני מישראל אבל במכובד כו' ועד בבינית ועוד שהן מ"ג ביצים וחומש ביצה: א"ר יוסי לא (פחות) [פסק] שעורים וכו' אטו באדום הוא דאכלין שעורים וכ"ש ל"א שעורים אלא ה"ק לא פסק שעורים כפל כחטים אלא ר"י שהיה סמוך לאדום. ששעורים של אדום רעות הן: ונותן לה קב גרוגרות פ' תאנים יבשים או מנה דבילה (תנ"ן) [פ"] דרוסין ועושין מהן עגולין ונמכרים במשקל. ואם אין לו ממן מחצלת פי' המסך היא יותר יקר מן המחצלת: תניא בתוספתא בפרק הבוגרות המשרה את אשתו ע"י שליש וכו' וכולן במדת אישלקי אפילו נדה אפילו שומרת יבם נותנים לה כלים בלאים דתנינן לה כוס חבית פך גר יפתילה יין שאין ד) נשותיהן של עניים יושבות על הכר. ואמרינן ואילו יין לא קתני מסייע ליה לרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר אין פוסקין יינות לאשה:

ז) נראה דמסר כאן ותולי ל"ל שדין ירושת הבעל לא אלא אם שאינו נוטל כה מנהג בעל אבל אם שאינו נוטל כה מנהג בעל אינו נוטל כה מנהג בעל ואם אינו נוטל כה מנהג בעל אבל אם הוא הדיר את אשתו אם הוא מורד בה ואינו רוצה להתפיים עמה אלא רוצה לגרשה ומת אשתו קודם גירושין אינו מן הדין שיירשנה שהרי אינו נוהג בה מנהג בעל ח) אבל זה שנוהג בה מנהג בעל אינו מן הדין שינרשנה: אמר ר"ש ב"ק כותבין אגרת מרד על אירוסה וא"כ אגרת מרד על שומרת יבם ואוהבין ליה מאי דתניא אחת היא לי אירוסה ונשואה ואפילו נדה ואפילו שי"ר ושקלינין ושרינין ואסיקנא אידי ואידי שחבע ליבם ולא קשיא כאן כמשנ"א כאן כמשנ"ב דתנן מצות חליצה קודמת למצות יבום מצוה עכשיו שאין מתכוונים לשם מצוה אמרינן מצות חליצה קודמת למצות יבום (והרב פוסק מצות חליצה קודם למצות יבום כמשנה אחרונה): וכיון דאמרי' בפ' החולץ אר"י ב"א חזרו לומר מצות יבום קודמת למצות חליצה עד ולבסוף סברוה כרבנן דאמרי יבמה יבא עליה מ"מ בטלה לה למשנ"א ובטלה לה למימרא דשמואל דסבר כמשנ"א וכותבים אגרת מרד אף על שי"ר כתדאיא בברייתא וא"ל שהתובעת גט מבעלה בעודו שכ"מ כדי שלא תהיה זקוקה ליבם כדין מורדת משונין לה שהרי אוסרת עצמה על יבמה ויכול הבעל לעכבה בגט עד שתמחול לו כתובתה וזה מדין התלמוד עיין למטה בפ' דיני בהלי' הפוסקים אבל תיקון הגאונים כיון שבמורדת תקנו ליתן גט כ"ש בש"ר שעדיין אינה אשתו מיהו ה"מ דשקולי נדוניתא אבל מר"מ ותוספת לא שכל דינה דומה לדין המורדת: ר"י אומר וכו'. מאי טרעפיקין אמר ר"ש איסתרא ומכה איסתרא פלגי דזווא תנ"ה ר"י אומר ג' טרעפיקין שהן ט' מעות מעה וחצי בכל יום א"ל ר"ח ב"י לשמואל מ"ש איהו דיהבינן ליה שכר שבת ומ"ש איהי דלא יהבינן לה שכר שבת א"ל איהי דמסתת קא פחית לא מחוי כשכר שבת איהי דאסיפא קא מוסיפי מיהתי כש"ש. א"ל ר"ח לשמואל מה בין מורד למורדת א"ל צא ולמד משוק של זונות מי שוכר את מי ד"א זו יצרה מבפנים וזה יצרו בחוץ פי' שהוא תובע בפה והאשה אינה תובעת בפה הלכך של איש קשה משל אשה: **מתני'** המשרה את אשתו על ש"ל לא יפחות לה מקביים חטים ומה' קבין שעורים

עין משפט נר מצוה

קז א מי' פי"ב מהלכות אישות הלכה י טוש"ע אה"ע סימן ע סעיף ג:
קח ב מי' פי"ג שם הלכה ג סמג לאוין פא טוש"ע שם סימן עג סעיף ח:
קט ג מי' פי"ב שם הלכה י טוש"ע שם סימן ע סעיף ב:
קי ד מי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף ב:
קיא ה מי' פכ"א שם הלכה יא טוש"ע שם סימן פ סעיף יא:
קיב ו מי' פי"ב שם הלי יא וסי"ג שם הלי ה סמג עשין מח ולאוין פא טוש"ע שם סימן ע סעיף ג וסימן עג סעיף ד:
קיג ז מי' פ"א מהלי עירובין הלכה ט וסי"ו הלכה ז סמג עשין דרכנן ח טוש"ע א"ח סימן שפו סעיף ו וסי' תנו סעיף ז:
קיד ח מי' פט"ו מהלי טומאת צרעת הלי ו סמג עשין רלט:
קטו ט מי' פ"ד מהלי טומאת אוכלין הלכה ח ב:
קטז י מי' שם הלי ח:
קיז כ מי' פ"ל מהלכות שבת הלכה ט סמג עשין ל טוש"ע א"ח סימן תלא סעיף א:

תוספות רי"ד

ז' דינרים בשבת לסוף התקינו שמכרזין עליה ד' שבתות ומפסדת כולן ואעפ"כ לא היו מחייבים את הבעל לכתוב לה גט ואם כת פטרו יורשיו מכתובה מאשר הוא כתובה עליו אבל הנמצא בעין בין מן נדוניתה בין מהכשיטה דתפשא לא מפקינן מינה ודלא תפשא לא מפקינן מינה והתקינו שמשהין אותה בלא גירושין ר"ה חודש שמא תתפיים ולאחר יב"ח כופין את הבעל ובוחב לה גט ואח"כ רבנן סבוראי בראותם שבנות ישראל הולכות ונחלות לעובדי כוכבים ליטול להן ניטין באונס מבעליהן וישראל כותבין ניטין באונס ומפחסק לגט מעושה שלא כדין וקנסיף מינו חורבא הקנו בימי רבה בר בר ר"ה נימוס לסורדת ותובעת גירושין שכל נצ"ב שהכניסה לו משלה ישלם ואפילו מה שכלה ואבד ישלם לה. ומ"ש לה ע"ע מה שאינו מצוי לא ישלם לה ומה שמצוי נמי אע"ג דתפשה לה מפקינן מינה ומהדרי' ליה לבעל וכופין אותו ובוחב לה גט לאלתר ויש לה מר"מ וכזאת אנו מתנהגים היום כשלש מאות שנה ויותר אף אחם עשו כן. ועיין מ"ש בפרק בתרא דגיטין בהלי גט מעושה שכתבתי שם שכופין הבעל עד שיאמר רוצה אני כתב ר"י ז"ל ולד"ה כל מאן דכפינן לאפוקי בין מעיקרא דדינא כדתנן אלו שכופים אותן להוציא ומאי דדמי להון ופי' מעיקר תקנתא אי מתה לה איתתא מקמי דתיפוק מינה דבעל בגט בעל ירית לה ולא מיפקינא ירושה דבעל אלא בגירושין גמורים והל' הכי. ונ"ל דדווקא המורדת על בעלה וכן אותן שכופין להוציא ירית לה בעל אבל אם הוא הדיר את אשתו אי אם הוא מורד בה ואינו רוצה להתפיים עמה אלא רוצה לגרשה ומת אשתו קודם גירושין אינו מן הדין שיירשנה שהרי אינו נוהג בה מנהג בעל אינו מן הדין שינרשנה: אמר ר"ש ב"ק כותבין אגרת מרד על אירוסה וא"כ אגרת מרד על שומרת יבם ואוהבין ליה מאי דתניא אחת היא לי אירוסה ונשואה ואפילו נדה ואפילו שי"ר ושקלינין ושרינין ואסיקנא אידי ואידי שחבע ליבם ולא קשיא כאן כמשנ"א כאן כמשנ"ב דתנן מצות חליצה קודמת למצות יבום מצוה עכשיו שאין מתכוונים לשם מצוה אמרינן מצות חליצה קודמת למצות יבום (והרב פוסק מצות חליצה קודם למצות יבום כמשנה אחרונה): וכיון דאמרי' בפ' החולץ אר"י ב"א חזרו לומר מצות יבום קודמת למצות חליצה עד ולבסוף סברוה כרבנן דאמרי יבמה יבא עליה מ"מ בטלה לה למשנ"א ובטלה לה למימרא דשמואל דסבר כמשנ"א וכותבים אגרת מרד אף על שי"ר כתדאיא בברייתא וא"ל שהתובעת גט מבעלה בעודו שכ"מ כדי שלא תהיה זקוקה ליבם כדין מורדת משונין לה שהרי אוסרת עצמה על יבמה ויכול הבעל לעכבה בגט עד שתמחול לו כתובתה וזה מדין התלמוד עיין למטה בפ' דיני בהלי' הפוסקים אבל תיקון הגאונים כיון שבמורדת תקנו ליתן גט כ"ש בש"ר שעדיין אינה אשתו מיהו ה"מ דשקולי נדוניתא אבל מר"מ ותוספת לא שכל דינה דומה לדין המורדת: ר"י אומר וכו'. מאי טרעפיקין אמר ר"ש איסתרא ומכה איסתרא פלגי דזווא תנ"ה ר"י אומר ג' טרעפיקין שהן ט' מעות מעה וחצי בכל יום א"ל ר"ח ב"י לשמואל מ"ש איהו דיהבינן ליה שכר שבת ומ"ש איהי דלא יהבינן לה שכר שבת א"ל איהי דמסתת קא פחית לא מחוי כשכר שבת איהי דאסיפא קא מוסיפי מיהתי כש"ש. א"ל ר"ח לשמואל מה בין מורד למורדת א"ל צא ולמד משוק של זונות מי שוכר את מי ד"א זו יצרה מבפנים וזה יצרו בחוץ פי' שהוא תובע בפה והאשה אינה תובעת בפה הלכך של איש קשה משל אשה: **מתני'** המשרה את אשתו על ש"ל לא יפחות לה מקביים חטים ומה' קבין שעורים

מסורת הש"ס

א) לעיל נט., ב) עירובין סב: כלים פי"ז מ"ח, ג) [לקמן סה:], ד) עירובין סב:, ה) שבת קיח:, ו) [לקמן ומיין ופרש"י לעיל סא, ד"ה מכמה ודי"ה פרחין], ז) ס"א כלל רש"ל, ח) [לקמן סה:], ט) [ל"ל לפי ד"ה ונוחן], י) [ויקרא יד:], כ) [מנזרא פרשה ז].

מוסף רש"י

וזה וזה מתכוונין להקל. כי מאיר סבר בשבת אכל פירות טפי מפשוט דבשים מבשלים, ואמרי מיגבי דוחמא לגבמתא שבת, וכי יהודה סבר כיון דבשבת סועד שלש סעודות אינו אוכל הרבה בכל סעודה (עירובין סב:). בבר הלקוח בפונדיון מארבע סאין לסלע. השתא ס"ד חלי קב הוי שתי סעודות, כילה, ר' מעשת לדינר, מעה שתי פונדיונין, נמצא דינר י"ב פונדיונין, נמצא סלע מ"מ פונדיונין, ופסק ר' קנין, לר' קנין כ"ד קנין, הוי מ"מ חלאי קנין, חלי קב לפונדיון (שם). ר"ש אומר שתי ידות לכבר. ר"ש ממעט משיעור ואומר דשם סעודות יש לקב ודי לעיבוב בב' ידות של ככר של ג' ככרות לקב, נמצאת ככר השלמה שלישית הקב וב' ידותיה הוי שתי סעודות (שם). חציה לבית המנוגע. פתמא היא והכי קאמר חלי ככר השלמה שעיברו בה את העיבוב וכן למר וכן למר לשריים בית המנוגע לעומת נגדים הנמנם טומאת מיד, דכתיב (ויקרא יד) והבא אל הבית טומאה, אבל כנים נגדים לא נאמרה בו עד שיהבה כדי אכילה, דכתיב והאוכל בבית יכבס את בגדיו ומוקמינן לה בתורת כהנים לשהבה כדי סעודה, ואע"פ שלא אכל, וחלי ככר זו הוי כדי אכילה אע"ג דלר"מ לענין עירובין הוי בכבר ג' סעודות, התם הוא דבעיבור העיבור נמנהינו טיון להקל, אבל שיעור סעודה קים לה לרבנן הכי ובעינן שיהבה כדי אכילת חלי ככר זו, והוא פרס דכולהי ר"ש על פס שבשעורה כפרוסה, כלומר בחלי ככר (שם). לפסול את הגוייה. האוכל אוכלין טומאין בחלי פרס נפסלה גוייתו מלאכול בתרומה, ומדרבנן הוא, דאין אוכל טומאת פרס ירבנן נזרו שהאוכל יפסל בתרומה עד שיטבול, כדאמר בפרק בתרא דיומא (פ:) הנח לטומאת גוייה עלמו דאורייתא (עירובין 99 ב).

תוספות רי"ד (המשך)

אר"י לא פסק [לה] שעורים אלא ר"י שהוא סמוך לאדום ונותנים לה חצי קב קטנים וחצי לוג שמן קב גרוגרות או מנה דבילה ואם אין לו פוסק לעומתן פירות ממקום אחר ונותן לה מטה ומפץ כו' ואם אין לו ממן מחצלת ונותן לה כפה לראשה וחגור

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com